

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
pirha.fi

Valiokunnan lausunto
22.8.2023

Monipalveluvaliokunnan lausunto sairaansijareformin selvityksestä

1. Vastaavatko sairaansijareformista tehdyt esitykset (lähisairaalat, kiirevastaanotot ja erikoissairaanhoido) aluevaltuustossa 14.8.2023 hyväksytyjä palvelujen verkoston kehittämisen periaatteita? Mahdolliset muutosesitykset toivotaan perusteluineen.

Monipalveluvaliokunta kiittää mahdollisuudesta lausua sairaansijareformin esitykseen.

Monipalveluvaliokunta pitää valmistelun aikataulua liian kiireellisenä sekä päätöksentekoon liittyvien suunnitelmien osalta osin puutteellisenä. Ymmärretään, että vuodepaikkoja on tällä hetkellä väärässä käytössä. Monipalveluvaliokunta tukee sitä, että palveluketjut täytyy saada kuntoon sekä kuntoutus ja kotiutus toimimaan.

Ennen selkeämpää kuvaa paremmin toimivista palveluketjuista on liian hankala arvioida vuodepaikkojen todellista tarvetta

Monipalveluvaliokunta katsoo, että sairaansijojen saatavuus, saavutettavuus ja yhdenvertaiset palvelut eivät toteudu Pirkanmaan hyvinvointialueella esityksessä esitetyllä tavalla.

Erikoissairaanhoidon nykyiset ruuhkat ja hoitotakuun toteutumattomuus edellyttävät kattavaa lähiasema- ja lähisairaalaverkostoa, jotka tukevat erikoissairaanhoidon toimintaa ja takaavat sujuvat hoitopolut.

Ikäihmisten määrä lisääntyy voimakkaasti Pirkanmaan hyvinvointialueella ja heille tarvitaan myös riittävä määrä erilaisia hoitopaikkoja. Hoidon porrastus ja hoitopolut tulee taata koko alueella. Lopullisia päätöksiä sairaansijareformista ei voi tehdä ennen kuin suunnitelma ikäihmisten ja erityisryhmien palveluasumisesta on käytettävissä.

Sairaansijoja mahdollisesti korvaavat palvelut: kotisairaaloiminta, liikkuvat palvelut ja digitaaliset palvelut ovat vasta kehitysvaiheessa, joten niiden toimivuutta voidaan arvioida vasta muutaman vuoden kuluttua. Kotisairaaloiminnan sijoittuminen erikoissairaanhoidon tai

perusterveydenhuollon/lähisairaaloiminnan rakenteeseen tulee esittää yksityiskohtaisemmin. Mistä kotisairaalayksiköt saavat tukipisteensä jää avoimeksi?

Monipalveluvaliokunta katsoo, että kuntien kanssa olisi tullut tarkemmin keskustella ehdotusten vaikutuksista kuntien elinvoimaan ja aluetalouteen. Kunnilta tulee tiedustella niiden halukkuutta lähisairaala kiinteistöjen remontointiin.

Kiirevastaanotot tulisi toteuttaa ehdotettua laajemmin. Nokian kaupungin asukasmäärä on yli 35000 ja siellä toimii lähisairaala. Asukkaiden palvelujen ja lähisairaalan toiminnan turvaamiseksi, katsomme, että Nokialla tulisi olla kiirevastaanotot arkisin kello 20 saakka ja viikonloppuisin kello 10-18. Kangasalan ja Pälkäneen asukasmäärä on yhteensä 40000 ja Kangasalla toimii 64-paikkainen lähisairaala. Myös Kangasalla tulee olla kiirevastaanotot arkisin kello 20 saakka ja viikonloppuisin kello 10-18.

Pohjois-/Itä-Pirkanmaan kiirevastaanotto- ja lähisairaalapalveluiden tarve tulee arvioida etäisyyksien, liikenneyhteyksien ja ajankäytön osalta. Esitettyjen määrittelyihin liittyy kritiikin mahdollisuutta ja perusteita. Suunta saattaa sittenkin olla kohti Tamperetta esitettyjen suuntien sijaan.

Monipalveluvaliokunta katsoo, että nykyistä lähisairaalaverkostoa ei tule karsia ilman perusteellista suunnitelmaa ja arviointia korvaavien toimintojen toimivuudesta. Tässä arvioinnissa on otettava huomioon myös kasvavat liikenne- ja kulkemismenot KELA-kustannusten lisääntymisen myötä, jotta ei synny osaoptimointia. Jatkosuunnittelussa tulee huomioida myös potilaskuljetusten näkökulmat.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen raportin mukaan 2000-2020 erikoissairaanhoidon menot ovat kasvaneet 50 % ja perusterveyden huollon menot pysyneet lähes ennallaan.

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen mukaan 36,9 % tulee erikoissairaanhoidosta ja 13,6 % perusterveydenhuollosta. Säästöt tulee hakea painopisteen siirtymisestä perusterveydenhuoltoon, erikoissairaanhoidon hoitopolkujen sujuvoittamisesta sekä palveluntuottajien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Omalääkäri-hoitaja 2.0 -mallin mukainen toiminta ja hoidon jatkuvuuden turvaaminen säästää kustannuksia ja vähentää kuolleisuutta.

Henkilöstöön liittyvät arvionnit ja oletukset jäävät yksipuolisiksi. Henkilöstöä ei periaatteissa mainittukaan vaan ne tulivat mukaan henkilöstöohjelmasta.

2. Mitä tulee erityisesti huomioida jatkovalmistelussa tai onko muita yleisiä kommentteja?

Sairaansijojen tulevaan käyttöön vaikuttaa ratkaisevalla tavalla ikäihmisten ja erityisryhmien asumispalveluiden kasvattamisen suunnitelmat. Nykytilanteessa sairaansijat ovat ruuhkautuneet, kun palveluasumisen paikkoja ei ole riittävästi, asukkaiden tarvetta vastaavasti. Sairaansijareformista ei voi tehdä lopullista päätöstä ennen kuin ikäihmisten, vammaisten ihmisten ja muiden erityisryhmien palveluverkon suunnitelmat palveluasumisen kasvattamisesta ovat tiedossa. Sairaansijojen lisäruuhkauttamista ei pidä tehdä eikä heikentää sairaansijoilta siirtymisen mahdollisuuksia jatkohoitopaikkojen puutteen vuoksi.

Monipalveluvaliokunta katsoo, että henkilökuntaan liittyvät arvioinnit, erityisesti saatavuuteen ja pysyvyyteen, on tehty liian vähäisesti ja suppealla näkökulmalla. Pienemmissäkin kunnissa tarvitaan työpaikkoja hoiva-alalta teollisten, matkailun ym. työpaikkojen ohella ja niiden turvaamista molemmille perheen huoltajille. Henkilöstö tulee ottaa tiiviimmin mukaan palveluverkon suunnittelussa ja toiminnan kehittämisessä. On huomioitava laajempi alueellinen kattavuus.

Alueen väestökehitys, ikärakenteen ja palvelutarpeiden muutokset tulee huomioida kaikessa Pirkanmaan hyvinvointialueen suunnittelussa.

Kuntien kanssa tulee neuvotella hyvinvointialueen käyttämien kiinteistöjen tulevaisuudesta ja mahdollisista korjausinvestoinneista. Palveluverkon suunnittelussa tulee kuulla kuntien näkemyksiä.

Sairaalahoidon vähentyminen ei välttämättä tarkoita sen tarpeen vähentymistä (esim. psykiatria). Monipalveluvaliokunta on esittänyt aikuispsykiatrian ja päihdepalvelujen mietinnössään tähän liittyviä peruspalveluiden vahvistamista. Kuitenkin siten, että sairaalapalvelut turvataan niille henkilöille, jotka eivät ole peruspalveluin turvattavissa.

Erikoissairaanhoidon konsultaatiopalvelut tulee turvata perusterveydenhuoltoon, ikäihmisten, vammaisten ihmisten ja muiden erityisryhmien asumispalveluihin.

Erikoissairaanhoidossa tulee välttää turhia toimenpiteitä ja tehostaa toimintaa. Priorisoinnista tulee keskustella laajasti väestön, henkilöstön ja potilasjärjestöjen kesken.

Pirkanmaan hyvinvointialueen toimintaa ja kustannuksia tulee seurata riittävän tiheästi.

Pirhan hallintoa tulee keventää/yksinkertaistaa. Parhaiten tämä onnistuu ulkopuolisten konsulttien käyttöä vähentämällä ja Pirhan johdon sekä henkilökunnan yhteistyötä lisäämällä.

Monipalvelukunta toteaa, että vuodeosastojen lakkauttaminen merkitsee potilaan ja läheisten välimatkojen pidentymistä. On tärkeätä, että omaisten kulkeminen vuodeosastoille on turvattava, tarvittaessa erillisin palvelukydein.

Monipalveluvaliokunnan puolesta 22.8.2023

Markku Virkamäki, puheenjohtaja

Mauri Jussila, 1. varapuheenjohtaja

Kukka Kunnari, 2. varapuheenjohtaja